Daryna Verbytska
Kharkiv National University of
Internal Affairs, Kharkiv, Ukraine
Nataliia Yelnikova
Kharkiv National University of
Internal Affairs, Kharkiv, Ukraine

MANIPULATIVE FRAMING AND THE DISCREDITING OF LAW ENFORCEMENT IN SOCIAL MEDIA COMMENTS

Abstract. The paper examines how social media comments use selective presentation of facts, emotive labels and repetition to frame law enforcement activity. It proposes four criteria for distinguishing manipulative discrediting from legitimate criticism: completeness of the framing, verifiability, the relationship between facts and evaluations, and the target of the criticism.
Keywords: manipulative framing, social media comments, law enforcement, discrediting, legitimate criticism.

Вербицька Дарина
Харківський національний університет
внутрішніх справ, Харків, Україна
Наталія Єльнікова
Харківський національний університет
внутрішніх справ, Харків, Україна

ТАКТИКИ МАНІПУЛЯТИВНОГО ФРЕЙМІНГУ ТА ДИСКРЕДИТАЦІЇ ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В КОМЕНТАРЯХ СОЦІАЛЬНИХ МЕДІА

Анотація. Досліджено, як у коментарях у соціальних медіа вибіркове подання фактів, емоційні ярлики й повторення змінюють сприйняття діяльності правоохоронних органів. Для розмежування маніпулятивної дискредитації та правомірної критики запропоновано оцінювати повноту рамки, перевірність інформації, співвідношення фактів і оцінок та адресата критики.
Ключові слова: маніпулятивний фреймінг, коментарі в соціальних медіа, правоохоронна діяльність, дискредитація, правомірна критика.

Коментарі під дописами про діяльність поліції й інших правоохоронних органів стали окремим майданчиком, де формується публічне уявлення про таку діяльність. Закон України "Про Національну поліцію" у статті 9 зобов’язує поліцію діяти відкрито й прозоро та постійно інформувати громадськість, а в статті 11 визначає рівень довіри населення основним критерієм оцінки ефективності поліції [1]. Тому спотворення образу правоохоронної діяльності в коментарях є не лише мовною, а й практичною проблемою. Мета тез – описати

тактики маніпулятивного фреймінгу та дискредитації правоохоронної діяльності в коментарях соціальних медіа й визначити ознаки, які дозволяють відрізнити такі тактики від правомірної критики. Дискредитацією в тезах вважаємо мовне підважування довіри до діяльності установи шляхом спотворення образу такої установи.

З'ясування цієї проблеми належить до пріоритетних напрямів студій вітчизняних і зарубіжних мовознавців та політологів. У дослідженнях О. Дем'янчука та К. Рошук фрейм розглядається не просто як когнітивна модель чи спосіб подачі інформації, а як прагматичний інструмент спрямованого маніпулятивного впливу на масову свідомість, реалізований через формат журналістського розслідування. [1]. Досліджуючи дискурсивний простір месенджера "Telegram", В. Семченко виокремлює комплекс маніпулятивних стратегій, ключовими серед яких постають селекція інформаційного масиву, трансформація семантичних значень та емоційно-експресивна драматизація повідомлень [4]. Питання функціонування інвективної лексики як інструменту девіантної комунікації в коментарях соціальних мереж ґрунтовно висвітлено у працях Н. Єльнікової, яка аналізує феномен вербальної девіації в умовах цифровізації публічного діалогу [2]. Водночас названі праці зосереджені на політичних діячах, воєнному інформаційному протистоянні та інвективах загалом, тому фреймінг правоохоронної діяльності в коментарях потребує окремого розгляду.

За концептуалізацією О. Дем'янчука та К. Рошук, ефект фреймінгу постає як когнітивна трансформація перцепції інформації, викликана способами її контекстуалізації та оформлення, а не сутнісним змістом. Автори екстраполюють функціонал фреймів за межі класичного адженда-сетингу: фрейми не просто селективно спрямовують увагу реципієнтів на певний об'єкт дискурсу, але й задають специфічні когнітивні орієнтири для його інтерпретації. [2, с. 5]. Автори також наголошують, що фрейм сприяє маніпуляції, коли ту саму інформацію подають у позитивному чи негативному ключі й використовують емоції замість фактів [2, с. 6]. Для коментарів це означає, що образ правоохоронної дії задає не сама дія, а рамка, в яку допис вміщує автор: добір деталей, емоційна оцінка й моральне тло. Наприклад, затримання на законних підставах у коментарі може бути подане як "розправа" чи "свавілля" без згадки про підстави й процедуру.

У дослідницькому дискурсі медіалінгвістики та політичної комунікативістики В. Семченко розглядає фреймінг як механізм смислового структурування інформаційного повідомлення, за допомогою якого реципієнту нав'язується певний кут зору на подію чи явище. Добір інформації виявляється в тому, що автор повідомлення навмисно оминає порівняння, які змінили б картину; переформатування значень полягає в тому, що рутинну подію тлумачать як ознаку системної кризи, а таке спотворення контексту формує хибне сприйняття

подій [3, с. 72]. Дослідник також зазначає, що емоційну напругу створюють драматизацією, зокрема описами ситуації як "катастрофічної" чи "критичної", а опонента дискредитують зневажливими номінаціями [3, с. 71]. На основі цих підходів у коментарях про правоохоронців можна виокремити чотири тактики. Перша – вибіркове викладення: окремий епізод подають без підстав, процедури й результату, і такий епізод виглядає нормою діяльності установи. Друга – переформатування рутинних дій: перевірку документів, складення протоколу чи затримання за законом оцінюють як тиск і репресію. Третя – драматизація ярликами ("свавілля", "беззаконня"), які замінюють опис факту оцінкою. Четверта – приписування установі мотиву, зокрема корисливого, як очевидного без фактичної основи.

Як зазначає Н. Єльнікова, деструктивні мовленнєві практики в соціальних мережах – зокрема інвективи, пейоративна лексика та прояви мови ворожнечі – часто виконують провокативну функцію, виступаючи інструментом ініціювання та штучної інтенсифікації мережевої дискусії [4, с. 22]. Авторка розрізняє власне інвективну лексику, образливий зміст якої закладено первинно, і контекстуально інвективну, що набуває образливого відтінку лише в контексті [4, с. 23]. Для фреймінгу особливо важлива друга група: слова *влада*, *система* чи *силовики* нейтральні за значенням, але в коментарі можуть виконувати роль ярлика, що поєднує окремі факти в єдину негативну рамку. Тому ознаки дискредитації слід шукати не в окремих лексемах, а в поєднанні добору фактів, ярликів і узагальнення.

Межу між дискредитацією та правомірною критикою допомагає окреслити практика Європейського суду з прав людини. У справі "Торгейр Торгейрсон проти Ісландії" у пункті 63 рішення Суд наголосив, що свобода вираження поширюється й на ідеї, які ображають, шокують чи непокоять. Суд визнав допустимою різку критику насильства з боку поліції, адже тема становила серйозний суспільний інтерес, а мета автора полягала у вимозі створити незалежний орган розслідування; автор передавав те, що говорили інші, тому вимога довести істинність таких тверджень була б необґрунтованим, якщо не нездійсненним, завданням, а різкість формулювань не була надмірною, як зазначено в пунктах 65–67 рішення [5]. Отже, вирішальне значення мають суспільний інтерес теми, фактична основа тверджень, мета висловлювання й міра різкості.

Для практичного розмежування пропонуємо оцінювати коментар за чотирма ознаками. Перша – повнота рамки: чи названо підстави, процедуру й результат дії, чи подано лише епізод. Друга – перевірність: чи можна підтвердити твердження за відкритими джерелами. Третя – співвідношення фактів і оцінок: чи спирається оцінка на названий факт. Четверта – адресат: критика стосується конкретної дії чи узагальнення на всю установу та її працівників. Коментар, який

називає конкретну подію, посилається на джерело й вимагає перевірки, є правомірною критикою навіть у різкій формі, а коментар, що відокремлює епізод від контексту й підсилює ярликами, виконує функцію дискредитації. Наприклад, коментар "*Під час перевірки склали протокол без пояснення підстав, прошу надати відповідь*" (Facebook, 12.09.2026) містить конкретну дію й вимогу перевірки, а коментар "*Вся ця структура існує лише заради наживи*" (Facebook, 12.09.2026) узагальнює оцінку на всю установу без жодного факту.

Особливість коментарів полягає в тому, що рамка формується не одним повідомленням, а ланцюжком реплік. Перший коментар задає ярлик, наступні повторюють такий ярлик і додають власні приклади, а повторення створює враження загальної згоди. Тому оцінювати слід гілку обговорення загалом: хто задав рамку, які факти додано або пропущено, чи з'явилися уточнення з посиланнями на джерела. Доцільно розрізняти коментарі, які лише поділяють готову рамку, і коментарі, які створюють таку рамку, адже саме перші репліки найчастіше визначають подальший перебіг обговорення. Це дозволяє правоохоронним органам реагувати на початку гілки, коли відповідь ще може змінити тон розмови.

Закон покладає на поліцію обов'язок інформувати громадськість [1], тому відповіддю на фреймінг має бути не лише спростування, а й повернення в обговорення пропущеного контексту: підстав дії, процедури та результату. Такий підхід відповідає положенню закону про довіру населення як основний критерій оцінки діяльності поліції. Комунікація має бути швидкою, точною та нейтральною за лексикою, щоб офіційні відповіді не відтворювали зневажливих ярликів.

Отже, маніпулятивний фреймінг у коментарях полягає у зміні рамки сприйняття правоохоронної дії через добір фактів, переформатування змісту, драматизацію й емоційні ярлики. Дискредитацію слід відрізняти від критики за повнотою рамки, перевірністю тверджень, співвідношенням фактів і оцінок та адресатом. Практика Європейського суду з прав людини захищає різку критику з суспільно важливих питань за наявності фактичної основи. Відповідь правоохоронних органів має спиратися на відкрите інформування, яке повертає в обговорення пропущений контекст, і на нейтральну лексику.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Дем'янчук О., Рошук К. Фрейм як засіб формування у ЗМІ негативної суспільної думки про політика. *Empirio*. 2024. Т. 1, № 2. С. 3–13. URL: https://doi.org/10.18523/3041-1718.2024.1.2.3-13 (дата звернення: 27.10.2026).

2. Єльнікова Н. І. Інвективна лексика в коментарях соціальних мереж як засіб вираження девіантної комунікації. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*. 2024. Т. 35 (74), № 2, ч. 1. С. 21–25. URL: https://doi.org/10.32782/2710-4656/2024.2.1/05 (дата звернення: 27.10.2026).

3. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text (дата звернення: 27.10.2026).

4. Семченко В. Лексичні конструкції маніпулятивних текстів у Telegram-каналах воєнного часу (на прикладі висвітлення кримського питання). *Актуальні питання масової комунікації*. 2025. № 37. С. 66–75. URL: https://doi.org/10.17721/CIMC.2025.37.66-75 (дата звернення: 27.10.2026).

5. Case of Thorgeir Thorgeirson v. Iceland : Judgment of the European Court of Human Rights of 25.06.1992, application no. 13778/88. URL: https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57795 (дата звернення: 27.10.2026).